עב: אלו דברים פרק ששי פסחים

באשתו נמי קא עביד מצוה. וכסמוך נמי פריך והא ליכא שמחת עונה ומימה הא באשתו נדה קיימינן דליכא מצוה ולא שמחת עונה ומאמר ר"י דפריך מגיסנא בתרא דפוטר טעה בדבר מצוה אע"פ שלא עשה מצוה הלכך פריך והא ליכא (ד) שמחה וטעה בדבר מצוה ומסיק דהוה ליה לשיולי:

סמוך לווסתה. אין לפרש דיודע שהוא סמוך לווסתה ומספקא ליה אם נדה גמורה היא אם לאו דא"כ ביממתו אמאי פטור כיון דיודע שהוא סמוך לווסתה ולווסתה דאורי' דנפקא לן מוהזהרתם את בני ישראל אלא יש לפרש שאינו יודע אם הוא סמוך לווסתה אם לאו דהוה ליה לשיולה כיון שאינו יודע והא דאמר בפ"ב דנדה (דף טו.) דכל הנשים בחזקת טהרה לבעליהן היינו כשיודע שלא הגיע זמן ווסתה דלא מיישינן שמא שינתה ווסתה וה"ה דהוה מצי למימר שאינו יודע אם היא נדה גמורה או לאו אלא נקט דאפילו יודע שאינה נדה כיון דמספקא ליה אם הוא סמוך לווסתה באשתו מיב ומיהו הוה מצי לאשמעינן דמספקא ליה אם היא נדה גמורה ואפי' הכי ביממתו פטור: לדברי

שלא נתנה שבת לדרחות [וסיפא נתנה שבת לדרחות אצלו] הכא הרי נתנה שבת לדרחות אצל קרבן ציבור א"ל רב אשי לרב כהנא הכא נמי הרי נתנה שבת לדרחות אצל תינוקות דעלמא א"ל לגבי דהאי גברא מיהת לא איתיהיב: ושאר כל הזבחים ששחטן לשום פסח אם אינן ראויין חייב ואם ראויין רבי אליעזר מחייב חטאת ורבי יהושע פוטר: מאן תנא דשני ליה בין ראויין לשאינן ראויין ר' שמעון היא דתניא [ז]אחד הזבחים הראויין ואחד זבחים שאינן ראויין וכן השוחט לשם אימורי ציבור פטור דברי ר' מאיר א"ר שמעון לא נחלקו רבי אליעזר ורבי יהושע על שאינן ראויין שחייב על מה נחלקו על הראויין שרבי אליעזר מחייב חטאת ורבי יהושע פוטר אמר רב ביבי אמר רבי אלעזר פוטר היה רבי מאיר אפי' עגל של זבחי שלמים ששחטו לשום הפסח א"ל רבי זירא לרב ביבי והאמר רבי יוחנן מודה היה רבי מאיר בבעלי מומין א"ל בבעלי מומין לא טריד

בהו והאי טריד ביה בעא מיניה רבא מרב נחמן חולין לשום פסח מאי לי א"ר מאיר אמר ליה פוטר היה ר' מאיר אפילו חולין לשום פסח והא"ר יוחנן מודה היה ר"מ בבעלי מומין בעלי מומין לא מיחלפי הני מיחלפי וטעמא דרבי מאיר משום איחלופי ולא איחלופי והאמר רב ביבי א"ר אלעזר פוטר היה ר' מאיר אפי' עגל של זבחי שלמים ששחטו לשום הפסח אלמא טעמא דר"מ משום דטריד א"ל טריד אע"ג דלא מחלף מחלף אע"ג דלא טריד לאפוקי בעלי מומין דלא איחלופי מחלף ולא מטריד טריד יתיב ר' זירא ורבי שמואל בר רב יצחק אקילעא דר' שמואל בר רב יצחק ויתבי וקא אמרי א"ר שמעון בן לקיש [א]נתחלף לו שפוד של צלי ואכלו חייב ור' יוחנן אמר [ב]אשתו נדה בעל חייב [ג]יבמתו נדה בעל פטור איכא דאמרי כ"ש בההיא דמחייב דלא עשה מצוה אית דאמרי בההיא פטור מאי טעמא התם הוא דה"ל לשיולי אבל הכא דלא ה"ל לשיולי לא ור' יוחנן מאי שנא יבמתו דקא עביד מצוה אשתו נמי קא עביד מצוה באשתו מעוברת והא איכא שמחת עונה שלא בשעת עונתה והאמר רבא [ד]חייב אדם לשמח אשתו בדבר מצוה סמוך לווסתה אי הכי אפי' יבמתו נמי יבמתו [ה]בזיז מינה אשתו לא בזיז מינה ור' יוחנן כמאן אילימא כרבי יוסי [ו]דתנן רבי יוסי אומר [ז]יום טוב הראשון של חג שחל להיות בשבת ושכח והוציא את הלולב לרשות הרבים פטור מפני שהוציא ברשות דילמא שאני התם דזמנו בהול ואלא רבי יהושע דזבחים דילמא התם נמי זמנו בהול ואלא כרבי יהושע דתינוקות התם נמי זמנו בהול ואלא כרבי יהושע דתרומה [ח]דתנן [ט]היה אוכל בתרומה ונודע שהוא בן גרושה או בן חלוצה רבי אליעזר מחייב קרן וחומש ר' יהושע פוטר דילמא כדרב ביבי בר אביי דאמר רב ביבי בר אביי בתרומה בערב הפסח דזמנה בהול אי נמי שאני תרומה דאיקרי עבודה ועבודה רחמנא אכשר [י]דתנן היה עומד ומקריב ונודע שהוא בן גרושה או בן חלוצה [יא]כל הקרבנות כולן שהקריב על גבי המזבח פסולין ור' יהושע [יב]מ"ט דר' יהושע [יג]דכתיב [יד]ברך ה' חילו ופועל ידיו תרצה ותרומה היכא איקרי עבודה דתניא מעשה בר' טרפון שלא בא אמש לביהמ"ד לשחרית מצאו רבן גמליאל אמר לו מפני מה לא באת אמש לבית המדרש אמר לו עבודה עבדתי אמר לו כל דבריך אינן אלא דברי תימה וכי עבודה בזמן הזה מנין אמר לו הרי הוא אומר

עבודת

הוא היום למהר פן יעבור זמנו: **כן גרושה.** כהן חלל זר גמור הוא דכתיב בכהן הנושא גרושה (ויקרא כא) לא יחלל זרעו שמחללו מדין כהונה: **קרן וחומש.** שהרי אכלה שוגג: **ור' יהושע פוטר.** שטעה בדבר מצוה: **דאיקרי עבודה.** אכילתה כדלקמן: **ועבודה.** של חלל בשוגג רחמנא אכשרה דתנן כו': **כרך ה' חילו.** נכהניה כתיב ישימו קטורה באפך וגו' וסמיך ליה ברך ה' חילו חלליה שבו: **אמש.** בערב:

עבודת

דמטר בזמן שנמצא בן גרושה או בן חלוצה, דלמא בתרומות חמץ בערב הפסח דזמנה בהול. אי נמי משום דאכילת תרומה נקראת עבודה כדכי טרפון דתני עבודת מתנה אתן את כהונתכם, עשו אכילת תרומה בגבולין כעבודת בית המקדש, ועבודת בן גרושה או בן חלוצה רחמנא אכשרה דתניא היה מקריב על גבי המזבח ונודע שהוא בן גרושה או בן חלוצה כל קרבנות שהקריב פסולין ור' יהושע מכשיר. מאי טעמא דכתיב ברך ה' חילו, אפי' חולין שבו פועל ידיו תרצה.

ואחד זבחים שאינן ראויין. לפסח: **פטור.** הואיל וטריד במחשבת לבו מאז הופרשו ויודע שעליו להקריבם טועה ושוחטן לשם פסח: **על שאינן ראויין שחייב.** דלאו טועה הוא: **אפילו עגל.** דסד"א ליכא דטעי בה: **לא טריד ביה.** אין מחשבת הקרבתן בלבו עד הנה: **הא טריד ביה.** כל ימי הפרשתן בלבו ועסוק ואומר מתי אפנה ואקריבנו: **חולין לשם פסח מה לי א"ר מאיר.** כלומר מה ר' מאיר אמר לנו בו: **מודה היה ר' מאיר בבעלי מומין.** הואיל ולאו בני קרבן נינהו לא יכול לומר טועה הוא וחייב הכא נמי מולין לשם פסח יהא חייב הואיל ולאו בני קרבן נינהו: **הני מיחלפי.** מולין בקדשים מיחלפי ויכול לומר טעיתי בסבור הייתי קדשים הן משום הכי פטור: **הני לא מיחלפי.** בעלי מומין בקדשים לא יכול לומר טעיתי בסבור קדשים הן משום הכי חייב: **אלמא טעמא משום עירבא.** ולאו משום איחלופי וחולין לא טריד בהקרבתן: **אקילעא.** לפני הבית כעין בית שער וקורין פורי"ל: **בשפוד של גלי.** של קורש הלאוי ואכילת קדשים מצוה דכתיב (שמות כט) ואכלו אותם אשר כופר וגו': **חייב.** דטעה בדבר מצוה ולא עשה מצוה (לא) ונותר חייבים על זדונו כרת ושגגתו חטאת דכתיב (ויקרא יט) ואוכליו עונו ישא: **אשתו נדה בעל חייב.** כדמוקי לה לקמיה בסמוך לווסתה ובמעוברת דלאו מצוה היא. ולקמיה מפרש ומאזל אם חלוק הוא על רש לקיש או מוסיף על דבריו: **כל שכן בהפוך.** (ב) ונותר: **דמחייב.** דאין שם לחלומות מצוה אבל הכא אע"ג דמעוברת מיהו מצות שמחת אשתו איכא: כשפוד ליכא למאן (ג) דמייליה: **ור' יוחנן מאי שנא יבמתו.** דפטור ואע"ג דהוה ליה לשיולי: **דקא עביד.** מצות יבום. בגיאה דאשונה קאמר: **אשתו.** מצות פריה ורביה: **עונה.** לפי מה שהוא חמר או גמל או טייל או תלמיד כדמפרש בכתובות (דף סא.): **לשמח את אשתו.** אפילו שלא בשעת עונתה אם רואה שמתאוית לו: ומשני **בסמוך לווסתה.** דמוזהרין ישראל לפרוש מנשותיהן סמוך לזמן ווסת נדותיהן כדאמרינן בשבועות (דף יח.) והזרתם את בני ישראל (ד) והדה בנדתה מכאן אזהרה לבני ישראל שיהו פורשין מנשותיהן כו': **אי הכי יבמתו נמי.** סמוך לווסתה לא רמיא מצוה עליה: **בזיז מינה.** בוש ממנה לשאלה אם סמוך לווסתה הוא: **ור' יוחנן.** דאמר פטור כמאן: **כרשות.** של מצוה שהיה טורוד בה: **דומנה בכול.** שקבוע לה היום וטרוד באם לא עכשיו אימתי הולך אצל בקי ללמדו: **דזבחים.** דפטור במתני' בשוחטו לשם פסח משום דטעה בדבר מצוה ועשה מצוה: **זמנו.** של פסח בהול דלא שאיל חייב. (ג"א: אבל ביבמתו דיכול לקיימו מצוה למחר ולזמא הא דהוה ליה לשיולי, לא שייל חייבן). וכן ר' יהושע דזבחים נמי זמנו בהול. אלא ר' יהושע דתרומה

עין משפט נר מצוה

מג א מיי' פ"ב מהלכות שגגות הלכה טו:
מד ב שם הלכה ח:
מה ג מיי' פ"ה מהלכי דעות הל' ד סמג לאוין קס טור"ע ש"ח סימן רמ סעיף ח:
מו ד מיי' פ"ב מהלכות שגגות הלכה י:
מז ה מיי' פ"ו מהלכי תרומות הלכה יב:
מח ו מיי' פ"ו מהלכות מילת מקדש הל' י:

רבינו חננאל

דהא לית ליה הבא דחייה לשבת כלל, דהא ליכא הכא תורת מילה כלל בשבת, כי הדר מדיל ליה לאיך דבערב שבת בשבת, לא טרעה בדבר מצוה הוא, ולא נתנה שבת לדרחות היום כלל לגבי האי גברא לפיכך לחייב. אבל אימורי צבור ליכא למימר הכי, אלא אפי' טעה והקריב כמה בערב שבת (לקרבן שבת) אפי' הכי חייב בשבת להקריב חובות של שבת לעולם, וכיון דניתנה שבת לדרחות אמרינן טעה בדבר מצוה פטור. **מתני' אם** אינן ראויין לפסח אחון הזבחים ששחטו בשבת לשם פסח חייב, ואם הן ראויין ר' אליעזר מחייב חטאת ור' יהושע פוטר. איקימנא לרבי שמעון דתאני לא נחלקו רבי אליעזר ור' יהושע על שאינן ראויין שחייב, על מה נחלקו על הראויין שר' אליעזר מחייב חטאת ור' יהושע פוטר. אבל ר' מאיר בין ראויין בין אינן ראויין פוטר. וכן השוחט לשם אימורי צבור לשם חמידין ומוספין לשם פוטר היה ר"מ ואפי' בעגל של זבחי שלמים ששחטו לשם פסח אפי' אם שחט חולין לשם פסח, פוטר רבי מאיר, ורבי מאיר תרתי אית ליה, משום דמיחלף ומשום דטריד. אבל אם שחט כעל מום לשם פסח ידאי חייב, דילכך עגל של זבחי שלמים אע"ג דלא מיחלף עגל בכבש טריד ביה דהוא קדשים וכעי אקרובה. חולין לשם פסח בלומר כבש של חולין לשם כבש של פסח מיחלף הלכך פטור, לאפוקי בעלי מומין שנפסלו מהקרבה דלא טריד להו ומיחלף לא מיחלפי. יתיב ר' זירא ר' שמואל בר רב יצחק וקאמרי אמר ריש לקיש נתחלף לו שפוד של נותר בשפוד של צלי ואכלו חייב. ור' יוחנן אמר אשתו נדה בעל חייב יבמתו נדה כם פטור. איכא דאמרי אם באשתו שעשה מצוה חייב ר' יוחנן, כל שכן בנותר דמחייב ר' יוחנן דהא לא עשה מצוה כלל. איכא דאמרי לא מחייב באשתו אלא משום דהוה ליה לשיולי ולא שאילי אבל בנותר דלית ליה דמאן דשאיל פטור ופליג על ריש לקיש. ואקשינן ר' יוחנן למה מחייב באשתו ופוטר ביבמתו. ושנינן יבמתו מצוה קא עביד שנאמר יבמה יבוא עליה. ביאתו על אשתו נמי מצוה היא שנאמר פרו ורבו. ושנינן באשתו מעוברת, שכבר נתקיימה מצות פריה ורביה. והא איכא מצות עונה שנאמר שובו לכם לאהליכם. ושנינן שלא בשמחת עונה. כלומר זו הביאה וגלולי העונה האמורה בתורה כדתנן בכתובות פרק אע"פ שהעונה האמורה בתורה הטיילין בכל יום וכו'. והאמר רבא חייב אדם לשמח את אשתו בדבר מצוה. ודחינן זו הביאה בזמן שבא עליה בעת שחייב להתרחק ממנה והוא בסמוך לוסתה. דקי"ל חייבין ישראל להיות כמתפרשין מנשותיהן סמוך

מסורת הש"ס

א) [תוספתא פ"ב ה"ל], ב) מסכת כלה. ג) [גי' המרוך בערך מ מחן], ד) סוכה דף מח:, ה) תרומות פ"ח [מ"ח] יומות דף לד., ו) תרומות פ"מ מ"א מכות יח:, ז) [ר"ח לומר כל הקרבנות פל"ן], ח) [עי' מכות יב.], ט) קדושין דף סו:, י) [ויקרא טו].

תורה אור השלם

ז. ברך יי חילו ופעל ידיו תרצה מחץ מתנים קמיו ומשנאיו מן יקומון: דברים לג יא

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מיב ומי מצוה דנותר: (ב) שם ד"ה כל שכן בהפוך דנותר: (ג) שם ד"ה בפשוט ליכ מאן דגישיליה: (ד) הגה' ד"ה בשמחת ומי והא ליכא שמחת עונה וטעה:

גליון הש"ס

גמרא יבמתו נדה בעל. עי' יומא כ ע"א תוספות ד"ה ואתות שמחת:

לעזי רש"י

פורי"א. אכסדרה.

מוסף רש"י

פטור מפני שהוציא ברשות. כרשות מצוה עסיק קרוב במצות ומתחסר ועסוק וממהר לעשותה ומתוך כך טעה ושכח שבות שבת, וקבבר ר' יוסי טעה בדבר מצוה ושגג בדבר כרת פטור מקרבן (סוכה מא:). **ברך ה'** חילו. חללין שבו, חללין שנשבו לו, דקרא בשבו לו כתיב (קדושין סו:).

רבינו חננאל (המשך)

לוסתן. שנאמר והזרתם את בני ישראל. ואקשינן ויבמתו למה הוא פוטר היה לו לשאול אותה. ושנינן בזיז מינה. כלומר כמו מחבייש הוא לשאול אותה בענין הזה, דהא לא גייסא ביה עדיין. ואמרינן ר' יוחנן דאמר טעה בדבר מצוה כי האי גוונא פטור כבאן, אי בר' יוסי דלולב. דלמא שאני התם דזמנו בהול, שאם לא ישלנו היום עובר זמנו. וכן ר' יהושע דתינוקות, התם נמי משום דזמנו בהול. אבל ביבמתו דהוא יכול לקיימו הוא מצוה ולזמן מחר, אינו בהול הוה ליה לשיולי ולא שאיל חייב. (ג"א: אבל ביבמתו דיכול לקיימו מצוה למחר ולזמא הא הוה ליה לשיולי, לא שייל חייבן). וכן ר' יהושע דזבחים נמי זמנו בהול. אלא ר' יהושע דתרומה

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com